

Zagrebu. — Također proučava hrvatsku narodnu arhitekturu i pučke građevne oblike u kontinentalnim i primorskim krajevima.

BIBL.: *Rekonstrukcija starog kazališta na Markovom trgu*, Kazališni almanah, 1937; *Kazalište za narod*, Zagreb 1940; *Prosvjeta ognjišta*, Zagreb 1943; *Narod gradi na ogođenom krasu*, Zagreb—Beograd 1962; *Kako narod gradi na području Hrvatske*, Zagreb 1972.

LIT.: Z. Šimunović, *Život i djelo Aleksandra Freudenreicha*, Narodno stvaralaštvo, 1972. — T. Premrl, *Bogatstvo narodnog graditeljstva*, Kaj, 1974, 11. — Isti, *Hrvatska moderna arhitektura između dva rata*, Zagreb 1989. — Z. Živković, *Arhitekt Aleksandar Freudenreich*, Zagreb 1992. T. Pl.

FREY, Dagobert, austr. arhitekt, povjesničar umjetnosti i konzervator (Beč, 23. IV. 1883 — 1962). Od 1911. u bečkoj Centralnoj komisiji za spomenike. Poslije Dvořákové smrti (1921) vodi austr. službu zaštite spomenika, potom profesor u Stuttgartu. Napisao više radova o umjetnosti u Istri i Dalmaciji, od kojih je najvažnija temeljna studija o J. Dalmatincu i gradnji šibenske katedrale.

BIBL.: *Die mittelalterliche Baukunst Dalmatiens*, Mitteilungen der Zentralvereinigung der Architekten Österreichs, 1911; *Der Dom von Arbe*, Allgemeine Bauzeitung (Wien), 1912; S. Giovanni Battista in Arbe, Jahrbuch CC, 1911; *Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini*, ibid., 1913; *Der Dom in Pola*, ibid., 1914; *Neue Untersuchungen und Grabungen in Parenzo*, MCC, 1915; *Renaissance — Einflüsse bei Giorgio da Sebenico*, Monatshefte für Kunstwissenschaft, 1916. Iv. Mat.

FRIEDRICH, Đuro, slikar i nastavnik crtanja (?—?). Učenik je Dragutina Štarka u Zagrebu. Školske godine 1874/75. predavao je na Višoj djevojačkoj školi u Karlovcu. U Muzeju grada Zagreba čuva se njegov akvarel *Pogled sa Strossmayerovog šetališta na Donji grad* (1866). U Slavonskom Brodu nalaze se dva njegova signirana akvarela (1866). Pripisuju mu se i dvije uljane slike rađene po tim akvarelima i slika *Grad Brod 1887*. Minuciozno tehnički izrađene slike imaju naivni, opisni karakter.

LIT.: Slikarstvo XIX stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961. — F. Buntak, Likovni prikazi Zagreba od 16. do 19. stoljeća, Kaj, 1972, 7–8. — N. Premrl, Likovni prikazi Zagreba od 16. do kraja 19. stoljeća (katalog), Zagreb 1978. R.

FRIŠČIĆ, Ivo, slikar (Veliko Korenovo kraj Bjelovara, 8. XII. 1937 — Zagreb, 11. XII. 1993). Diplomirao na zagrebačkoj Akademiji 1965; usavršavao se na grafičkom odjelu (M. Detoni, A. Kinert). Bio je suradnik Majstorske radionice K. Hegedušića 1968–72. Od 1973. predaje na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Poslije 1960. često mijenja izraz i stilistički sustav; razvijao se od nadrealizma, preko ekspresionizma, lirske i geometrijske apstrakcije, do nove figuracije, hiperrealizma i dekorativnoga ornamentalizma najnovijih radova. Privlačile su ga metaforičke preobrazbe podsvjesnoga (*Rast*, 1968), razlaganje boje i oblika i racionalna organizacija kompozicije (*Uistinu*, 1969), dinamična i maštovita geometrija grada (*Čisto putovanje*, 1972) i subjektivna projekcija svakodnevnice okoline (*Danko*, 1973). Poslije 1974. slika prizore ekoloških zagađenja, a vraća se i analizi stvari (*Petrifikat*, 1977). Ciklus *EKO-floreus* (1980/81) odlikuje se perfekcionizmom izvedbe i iluzionističkim postupkom slojevitih značenja. God. 1987. izlaže u Bjelovaru ciklus slika pod nazivom *Hortus Conclusus*, a između 1987. i 1989. ciklus slika *Gordana*. Njegova hiperrealistička poetika na samoj je granici nadrealnog. Samostalno izlagao u Bjelovaru, Križevcima, Zagrebu, Ljubljani, Beogradu, Novom Sadu, Splitu, Karlovcu, Dubrovniku, Subotici, Rijeci, Torinu i Rimu. Bavio se ilustriranjem knjiga, grafičkim oblikovanjem i sitnom plastikom.

LIT.: Ž. Sabol, Ivo Friščić (katalog), Bjelovar 1970. — S. Ristić, Ivo Friščić, Umetnost (Beograd), 1972, 29. — K. Prijatelj, Ivo Friščić (katalog), Split 1974. — Z. Rus, Ivo Friščić (katalog), Karlovac 1975. — G. Marchisa, L'eros simbolico di Friščić, Corriere di Torino, 13. II. 1976. — M. Šolman, Ivo Friščić (katalog), Zagreb 1981. — V. Maleković, Friščić, Zagreb 1982. — I. Šimat-Banov, Friščić (katalog), Bjelovar 1987. — Z. Rus, Friščić, ciklus Gordana, Zagreb 1989. K. Ma.

FROMAN, Pavel Petrovič, scenograf i kostimograf (Moskva, 11. III. 1894 — Zagreb, 23. VI. 1940). Djelovao u trupi »Ruski balet« S. P. Djagiljeva u Parizu. Od 1921. član HNK-a u Zagrebu. Opremio oko 40 opernih, baletnih, operetnih i dramskih predstava (G. Verdi, *Aida*, 1921; P. I. Čajkovski, *Labuđe jezero*, 1921; N. Rimski-Korsakov, *Šeherezada*, 1922; P. I. Čajkovski, *Ščelkunčik*, 1931; Ch. Gounod, *Faust*, 1934). Oslikavao velike površine, služio se snažnim kolorističkim efektima, dekorativnim blještavilom i smjelim perspektivama.

LIT.: Repertoar hrvatskih kazališta, 1840–1860–1980, I. i II, Zagreb 1990. — D. Kovačić, Prisutnost i odjeci ruske scenografije na zagrebačkoj glazbenoj sceni, Zagreb 1991. P. C.

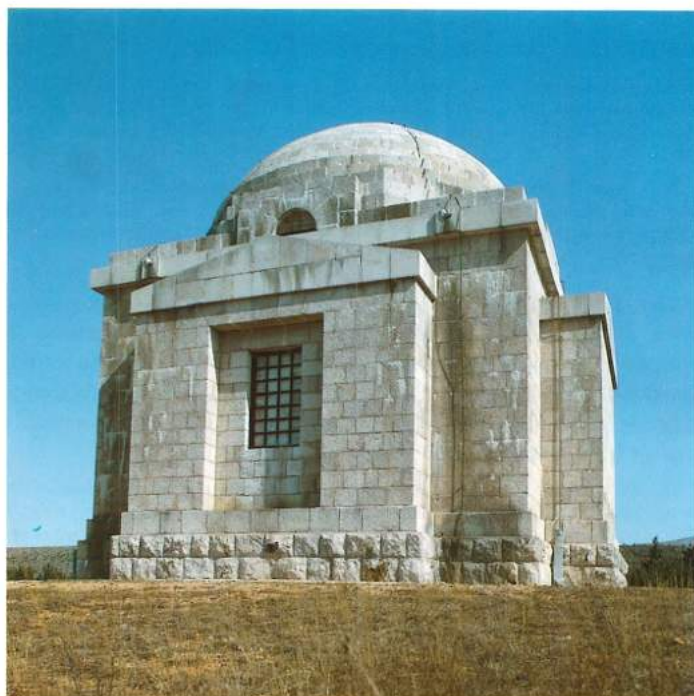
I. FRIŠČIĆ, *Favorit*. Zagreb, priv. zbirka

FUČIĆ, Branko, povjesničar umjetnosti (Dubašnica na Krku, 8. IX. 1920). Filozofski fakultet završio u Zagrebu 1944, doktorirao u Ljubljani (1964). Radio u konzervatorskim zavodima i ustanovama HAZU u Zagrebu i Rijeci; između ostaloga, znanstveni savjetnik u Kabinetu za arhitekturu i urbanizam, od 1991. redovni član HAZU. Bavi se terenskim istraživanjima i obradom srednjovj. kulturnopov. spomenika, posebno zidnoga slikarstva te glag. epigrafike u Istri, S Primorju i na Kvarnerskim otocima. Otkrio je i obradio srednjovj. freske na šezdesetak mjesta u Istri i više od polovice registriranih glag. natpisa na prostoru bivše Jugoslavije. Vodio arheološka iskapanja opatije Sv. Lucije kraj Baške na Krku i konzerviranje starokršč. kompleksa Sv. Marije u Osoru. Suradnik Leksikona ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva (Zagreb 1979).

I. FRIŠČIĆ, *Čisto putovanje*

FUNDACIJA IVANA MEŠTROVIĆA, lijevo: Galerija Meštrović u Splitu; desno: mauzolej obitelji Meštrović u Otavicama

BIBL.: Izvještaj o putu po otocima Cresu i Lošinju, Ljetopis JAZU, 1949, 55; O pleteru u Istri, Riječki list, 28. XI 1952; Plominski natpis, Riječka revija, 1952, 3; Izvještaj o putu po Istri, Ljetopis JAZU, 1953, 57; Tragom starih spomenika, Bulletin JAZU, 1957, 1; Slikovnica meštra Antona, ibid., 1957, 3; Bašćanska ploča kao arheološki predmet, Slovo, 1957, 6–8; Meštri u Bermu, Bulletin JAZU, 1958, 2; Freska u labinskoj loži, ibid., 1958, 3; Majstor Ivan iz Kastva i njegova sredina, ZUZ, 1959; Grdoselski ulomak, SHP, 1959; Izvještaj o radovima u Jurandvoru, Ljetopis JAZU, 1960; Petar Beračić, »fundator« u Gračincu, Bulletin JAZU, 1960, 1; Gospodin v Kožlaci, ibid., 1960, 1; Butoniga, ibid., 1960, 2–3; Vrbnička »rakna«, ibid., 1961, 1–2; Sv. Petar u Solinama, ibid., 1961, 3; Vrbnički »Keštofor«, ibid., 1962, 1–2; Sv. Petar u Trvižu, ibid., 1962, 3; Glagoljski natpis iz Šterne, Slovo, 1962, 11–12; Istarske freske, Zagreb 1963; Hum, ciklus romaničko-bizantinskih zidnih slikarija, Peristil, 1963–64, 6–7; Sv. Kuzma i Damjan u Boljuni, Bulletin JAZU, 1964, 1–2; Sv. Marija od sniga u Moročinama, ibid., 1964, 3; Romaničko zidno slikarstvo istarskog ladanja, ibid., 1964, 3; Srednjovjekovno zidno slikarstvo u Istri (disertacija), Rijeka–Ljubljana 1964; Karolinska zidna slika iz crkve sv. Andrije na otoku kod Rovinja, Bulletin JAZU, 1965, 1–3; Sv. Agata kod Kanfanara, ibid., 1966, 1–3; Istarski glagoljski grafiti, ibid., 1966, 1–3; Slika i arhitektonski prostor u srednjovjekovnom zidnom slikarstvu u Istri, Ljetopis JAZU, 1966, 71; Jurandvorski ulomci, Krčki zbornik, 1971, 3; Najstariji hrvatski glagoljski natpisi, Slovo, 1971, 21; Virgo et mater in Histriae iconographia in de a saec. VI usque ad saec. XIII, Acta Congressus Mariologici, Rim 1972, 5; Srednjovjekovni pečetnjaci grada Bakra, Vjesnik Histojskog arhiva Rijeka, 1972, 5; Senjska ploča, Senjski zbornik, 1971–73, 5; Božje Polje, Bulletin JAZU, 1967–74; Freska u senjskoj katedrali, Senjski zbornik, 1973–74, 6; Ročki glagoljski abecedarij, Slovo, 1976, 25–26; Glagoljski natpis XVI st. iz Zrenja, ibid., 1976, 25–26; Atribucije oko majstora Vincenta iz Kastva, Bulletin JAZU, 1977, 1; Prostor istarskog glagolizma, Vijesti MK, 1977, 2; Biblia pauperum i istarske freske, ZUZ, 1977; Istarski glagoljski abecedarij, Istra, 1980, 3–4; Glagoljica i dalmatinski spomenici, Prilozi – Dalmacija, 1980; Freske u Pićnu, Bulletin JAZU, 1980, 1; Rekonstrukcija glagoljskih natpisa u Humu, Rad JAZU, 1980; Stara katedrala sv. Marije u Osoru, Zagreb 1981; Glagoljski natpisi, Zagreb 1982; Valunska ploča, Zagreb 1982; Sarkofag iz Bala, Peristil, 1986, 29; Apsyrtides, Mali Lošinj 1990; Vincent iz Kastva, Zagreb–Pazin 1992.

LIT.: Biografija i popis radova, Ljetopis JAZU, 1979, 79; 1981, 84; 1984, 87.

FUČIĆ, Mladen, arhitekt (Dubašnica na Krku, 10. II. 1922). Diplomirao na Tehničkome fakultetu u Zagrebu 1948. Nakon 1945 (pod vodstvom Lj. Karamana) radi na snimanju ratnih šteta na spomenicima kulture, potom kao arhitekt-konzervator u Konzervatorskome zavodu u Zagrebu. Projektira i nadzire rekonstrukcijske radove na cinkturi u Belcu (1946–47), na crkvama u Očuri (1948) i Lepoglavi (1948), palačama Fanfogna u Zadru, Carina, Prpić i Ježić u Senju; adaptira zgrade lučkih kapetanija u Senju, Jablancu i Puntu. Obnavlja drvenu arhitekturu kapela (Velika Mlaka, Lijevi Štefanki, Buzeta kraj Gline, Donja Kovačica, Mali Zdenci) te kuriju Donje Škaričeve. Projektira više novogradnji u starim gradskim jezgrama.

BIBL.: Konzervatorski problemi kule Šabac u Senju, Vijesti MK, 1952, 2; Drvena arhitektura u Hrvatskoj, Bulletin JAZU, 1959, 1; Zakmarđijeva zaklada u Varaždinu, ibid., 1959, 3; Velika Mlaka – konture jednog našeg minijaturnog Skansena, Vijesti MK, 1961, 6.

FUIS, Franjo M., novinar i fotoreporter (Virovitica, 14. XI. 1908 – Plitvička jezera, 13. X. 1943). God. 1934–35. reporter i fotoreporter zagrebačkoga dnevnika »Novosti«, gdje objavljuje socijalno angažirane fotografije. God. 1935–41. djeluje kao profesionalni fotoreporter s težištem na socijalnoj fotografiji, bliskoj krugovima zagrebačke škole. Piše scenarije za stripove A. Maurovića; koristi se pseudonimom *Fra-Ma-Fu*.

LIT.: M. Hanzlovsky, Fra – Ma – Fu (katalog), Zagreb 1978. – Ž. Košević, Reporterska fotografija u Hrvatskoj 1920–1940, Zagreb 1992.

FUMI, Ivan, slikar (Venecija, 1849 – Rijeka, 17. IX. 1900). God. 1883. dolazi u Rijeku gdje od 1886. poučava crtanje u Školi crtanja, od 1886. u Društvu obrtnika a 1899. otvara privatnu slikarsku školu. Slikao je pod utjecajem venecijanskog slikarstva XVIII. st. krajolike (*Motiv iz Lopače*, 1891), portrete (*Portret žene*), marine i mrtve prirode te oltarne slike u riječkim crkvama (Sv. Blaž u Dominikanskoj crkvi, 1892) i župnoj crkvi u Fužinama. Izveo je niz zidnih slika u javnim i privatnim zgradama, od kojih su neke očuvane (salon u bivšem hotelu »Europa«, Rijeka, Korzo 16). Radio je i mozaike. Njegova se djela nalaze u Pomorskom i povijesnome muzeju u Rijeci.

LIT.: B. Vižintin, Likovni život Rijeke, Dometi, 1986, 4. – R. Matejčić, Kako čitati grad, Rijeka 1990, str. 200, 220, 267, 296, 353. – B. Vižintin, Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća, Rijeka 1993.

FUMIJA → ČIOVO

FUNDACIJA IVANA MEŠTROVIĆA, ustanova koja čuva darovana djela i ostavštinu I. Meštrovića domovini Hrvatskoj. U njezinu su sastavu: *Atelje Meštrović* u Zagrebu (darovao 1952, osn. 1959) s kućom u kojoj je živio i radio 1922–42. i djelima (250 kipova i crteža) nastalima do II. svj. r.; *Galerija Meštrović* u Splitu (osn. 1952) u kiparovoj palači na Mejama, sagrađenoj 1931–39. po njegovu nacrtu, sadrži 800 djela; u blizini je Kaštelet na Crikvinama s ciklusom reljefa u drvu (*Život Kristov*), te kapela *Presv. Otkupitelja* (mauzolej) u Otavicama kraj Drniša koju je kipar po vlastitu nacrtu podignuo za grobnicu svoje obitelji.

LIT.: V. Barbić, Ivan Meštrović – Atelje Meštrović (katalog), Zagreb 1963, 1973, 1985. – D. Keckemet, Katalog Galerije Meštrović, Split 1967, 1983, 1985, 1990. – Isti, Ivan Meštrović – Kaštelet, Split 1969. – V. Barbić i J. Jalić, Meštrović – Drniš – Otavice (katalog), Zagreb 1983. – M. Baričević, Dobro došli u Fundaciju Ivana Meštrovića, Zagreb 1993.

FUNKCIONALIZAM, smjer u modernoj arhitekturi koji izvodi oblik iz funkcije građevine, polazeći od uvjerenja da je svrhovito samo po sebi lijepo. Prema funkcionalističkome načelu građevina prije svega mora biti funkcionalna, tj. oblikovana u suglasju s namjenom i osobitostima materijala od kojega je sagrađena. Odstupajući od tradicionalne estetike, koja zastupa reprezentativnost, funkcionalizam otvara put primjeni novih materijala (čelik, armirani beton, staklo) i novih karakterističnih oblika (ravne linije, čiste plohe, staklene stijene) čime stavlja težište na praktičnost i ekonomičnost građevina. F. najavljuje već industrijska arhitektura druge polovice XIX. st., usvaja ga američki arhitekt L. Sullivan krilaticom »oblik slijedi funkciju«, a konačno ga 20-ih godina formuliра franc. arh. Le Corbusier, primjenjujući slična načela i na urbanistička rješenja.

U Hrvatskoj se funkcionalizam pojavljuje tijekom plodnoga razdoblja moderne arhitekture 20-ih i 30-ih godina. Funkcionalna dispozicija unutrašnjega